

Đơn vị tổ chức | Organizers

Đơn vị đồng hành | Affiliations

XỬ LÝ ASF TÁI ĐÀN THÀNH CÔNG

NGUYỄN VĂN NON

www.vpo.today

2026

NỘI DUNG

▶ An toàn sinh học chống ASF

Nguyên lý ATSH tốt
Đào tạo - Thực thi – Giám sát

▶ Xử lý ổ dịch ASF & Tái đàn thành công

5 bước xử lý ổ dịch ASF
Một số thiếu sót dẫn đến thất bại

VẤN ĐỀ DỊCH TẢ HEO CHÂU PHI HIỆN NAY?

Mầm bệnh ASF đã trở nên phức tạp:

- **Dạng lưu nhiễm** (endemic infection) và **thể độc lực thấp** (low virulence) với biểu hiện lâm sàng không rõ ràng
→ là nguy cơ tiềm ẩn và thường trực cho các trại heo
- Tình trạng lưu hành nhiều kiểu gen (genotype) ASFV và các dòng tổ hợp lai genotype I-II
→ cho thấy sự lưu hành đa dạng của virus này

Thực thi ATSH ngày càng tốt hơn
nhưng dịch bệnh ASF vẫn thường xuyên xảy ra, thậm chí thiệt hại nặng nề hơn???

CÁC ĐƯỜNG TRUYỀN LÂY ASF

Lây trực tiếp đường hầu họng là quan trọng

	Đặc điểm	Trích dẫn
Đường hầu họng	Lây nhiễm ASF qua thức ăn và nước uống, quan trọng nhất là nước uống (dễ hơn thức ăn)	(Niederwerder et al., 2019)
Đường khí dung	Lây trong chuồng với khoảng cách gần chủ yếu từ nguồn virus trong phân (khô/ bụi)	(De Carvalho Ferreira et al., 2012, 2013)
Côn trùng	Lây lan cơ học qua các loài côn trùng , ve mềm <i>Ornithodoros</i> (không có ở các nước Châu Á)	(Liu et al., 2021)
Kim tiêm	Lây qua kim tiêm do tiêm vaccine/ thuốc thú y, rất quan trọng khi có lưu nhiễm ASF trong trại	(Beltrán-Alcrudo et al., 2017)
Tinh dịch	Virus ASF có thể bài thải qua tinh dịch, với tỷ lệ nhiễm khoảng 50%	(Friedrichs et al., 2022; Sehl-Ewert et al., 2023)
Truyền dọc qua nhau thai	Tải lượng virus ASF trong bào thai thấp hơn so với trên heo mẹ, đa phần bào thai bị chết	(Lohse et al., 2022; Nguyen et al., 2025)

THỰC HIỆN ATSH ĐÃ HIỆU QUẢ?

Phương thức truyền lây ASF

Biện pháp kiểm soát

Tiếp xúc trực tiếp

Hạn chế tiếp xúc, thay kim tiêm...

CON NGƯỜI

Cách ly, tắm gội/ vệ sinh sát trùng

Phương tiện xe cộ

Cách ly và vệ sinh sát trùng

Thức ăn, nước uống

Khử trùng nước uống và vỏ bao cám

Phân, chất thải

Cách ly và khử trùng

Côn trùng, chim, chuột,...

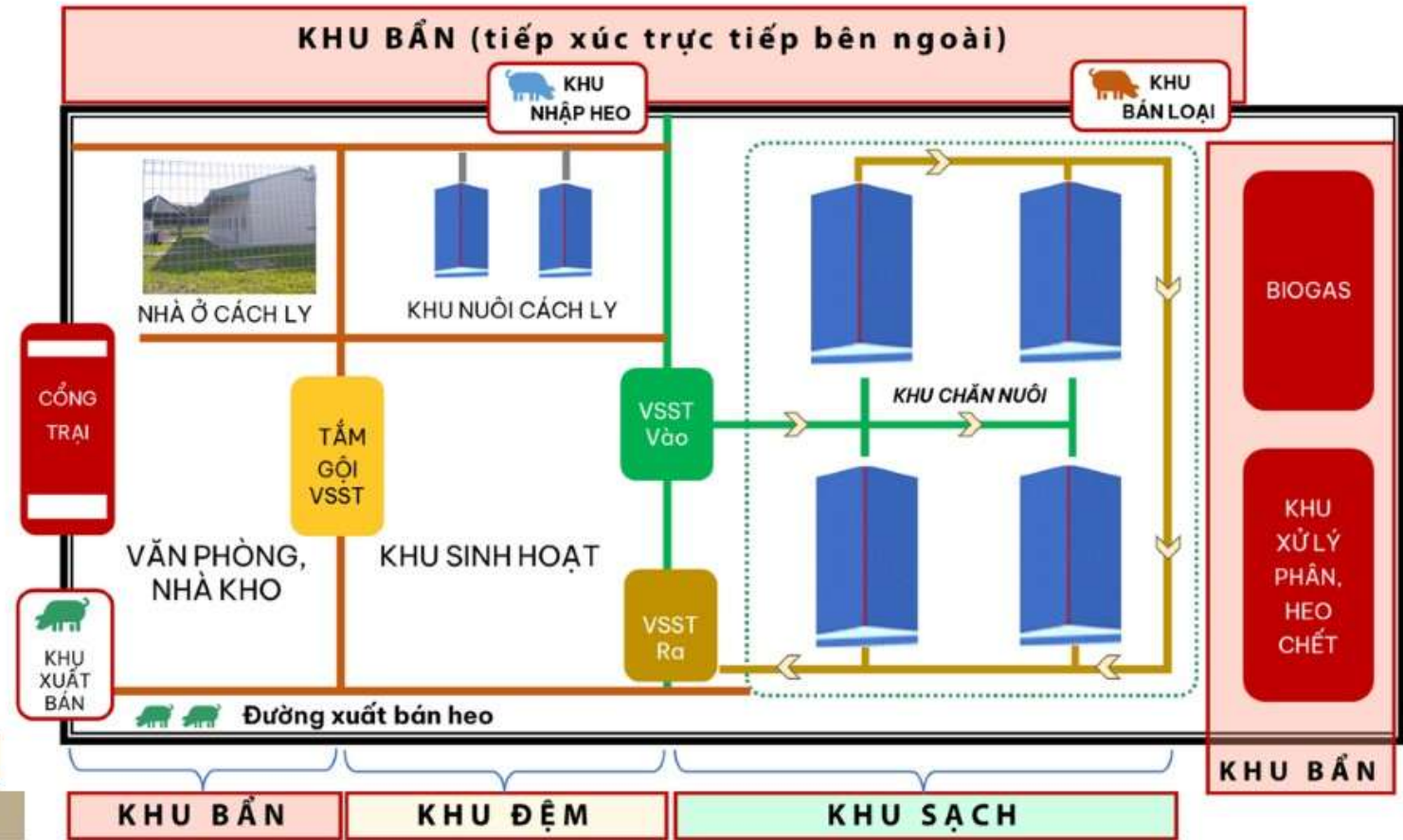
Nhà lưới, đường nước vô

THỰC HIỆN ATSH ĐÃ HIỆU QUẢ?

Hiểu đúng – Làm đúng – Tuân thủ

8 PHẦN KHU và các cửa ngõ xâm nhiễm virus ASF

KHU XUẤT BÁN: CỬA NGÕ NGUY HIỂM?

PHÂN CHIA KHU VỰC RÕ RÀNG + VSST

KHU XUẤT HEO **RED LINE**

- Nền bê-tông (khu chờ xe chở heo)
- Có thiết kế thu gom nước thải
- **Thuận lợi VSST sau khi xuất bán**

KHU VỰC ĐỆM **ORANGE LINE**

- Bố trí cầu cân heo, cân heo
- Nhân viên cân heo, 1 người lừa heo
- Đảm bảo heo không quay lại

CÔNG NHÂN THAM GIA LỪA HEO:

- Công nhân chỉ lừa heo ra đến cầu cân
- Chỉ đến hàng rào ngăn cách

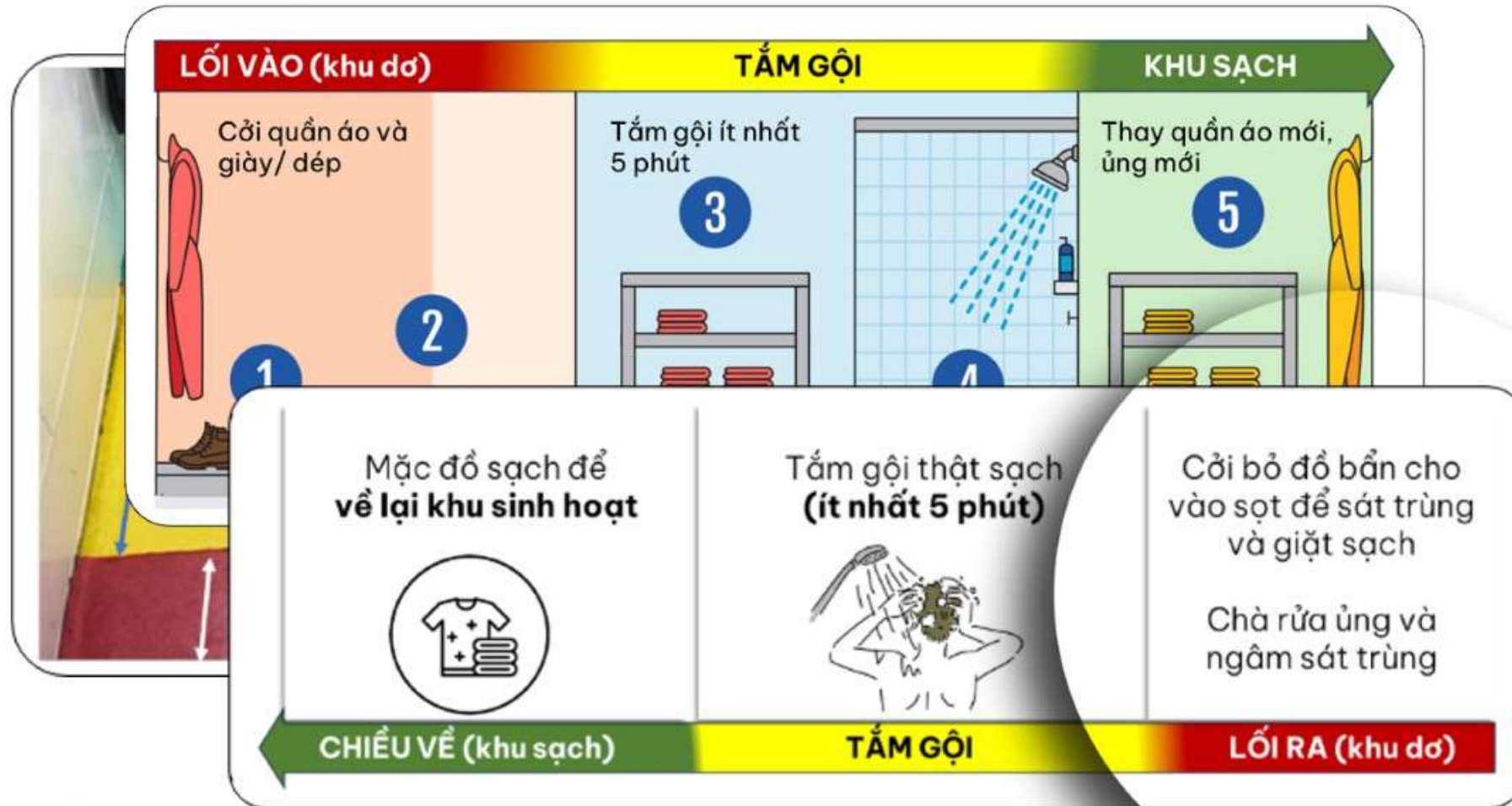

Mối nguy từ **XE CHỖ HEO** là cao nhất trong các nguyên nhân lây nhiễm ASF

NHÀ TẮM GỘI: NHIỄM CHÉO?

NHÀ TẮM GỘI 2 CHIỀU → NGĂN NGỪA NHIỄM CHÉO

CÔNG BẢO VỆ: CỬA NGÕ THƯỜNG TRỰC?

PHÂN KHU & PHÂN LƯỠNG

TRƯỚC KHI VÀO CỔNG

- Kê khai thông tin di chuyển trước khi đến trại
- Phân nhóm và yêu cầu giám sát đặc biệt (nếu có)

KHỬ KHUẨN

- Con người
- Vật dụng

- Cắt móng tay, sát trùng tay bằng **cồn 70 độ**, mang ủng plastic xài một lần và nhúng vào chậu sát trùng
- Sát trùng vật dụng mang theo: sử dụng **tủ UV-C** đối với điện thoại/ máy tính; ưu tiên sử dụng thuốc sát trùng cho các đồ dùng có khả năng thấm ứ
- **Tắm gội ít nhất 10 phút**, thay đồ của trại dành cho người ở khu cách ly, cách ly ít nhất **24 giờ**

CÁCH LY (người vào trại)

HẾT CÁCH LY VÀ VÀO TRẠI

- Kiểm tra đồ dùng, sắp xếp gọn gàng và vệ sinh
- Tắm gội và thay đồ trước khi vào khu sinh hoạt

NGUỒN HẬU BỊ: CỬA NGÕ TIỀM ẨN

NUÔI CÁCH LY

Thời gian nuôi: 4 tuần

(nuôi riêng biệt, giám sát sức khỏe và lấy mẫu máu)

NUÔI THÍCH NGHI

Nuôi 6 – 8 tuần: Thích nghi và miễn dịch hóa với các mầm bệnh hiện có trong trại

PHỐI GIỐNG

Đồng bộ lên giống và phối giống

Đảm bảo nguồn hậu bị thay đàn âm tính với ASF (PCR và ELISA)
Tuân thủ thời gian nuôi cách ly/ thích nghi & xét nghiệm tầm soát

KHU XỬ LÝ CHẤT THẢI: MỐI NGUY THƯỜNG TRỰC

XÁC HEO CHẾT/ PHÂN HEO KHÔNG ĐƯỢC XỬ LÝ ĐÚNG CÁCH

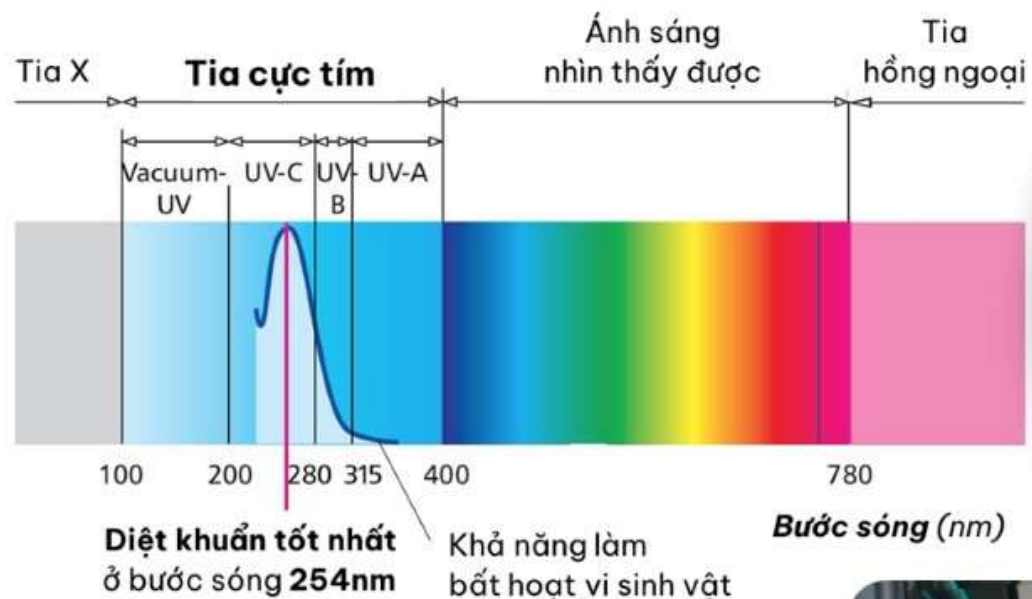
Mối nguy tồn lưu virus dai dẳng

Cần có hàng rào ngăn cách

Người thực thi riêng, nghỉ tại chỗ

TRANG BỊ PHƯƠNG TIỆN → VẬN HÀNH ĐÚNG

Có bố trí tủ UV nhưng:

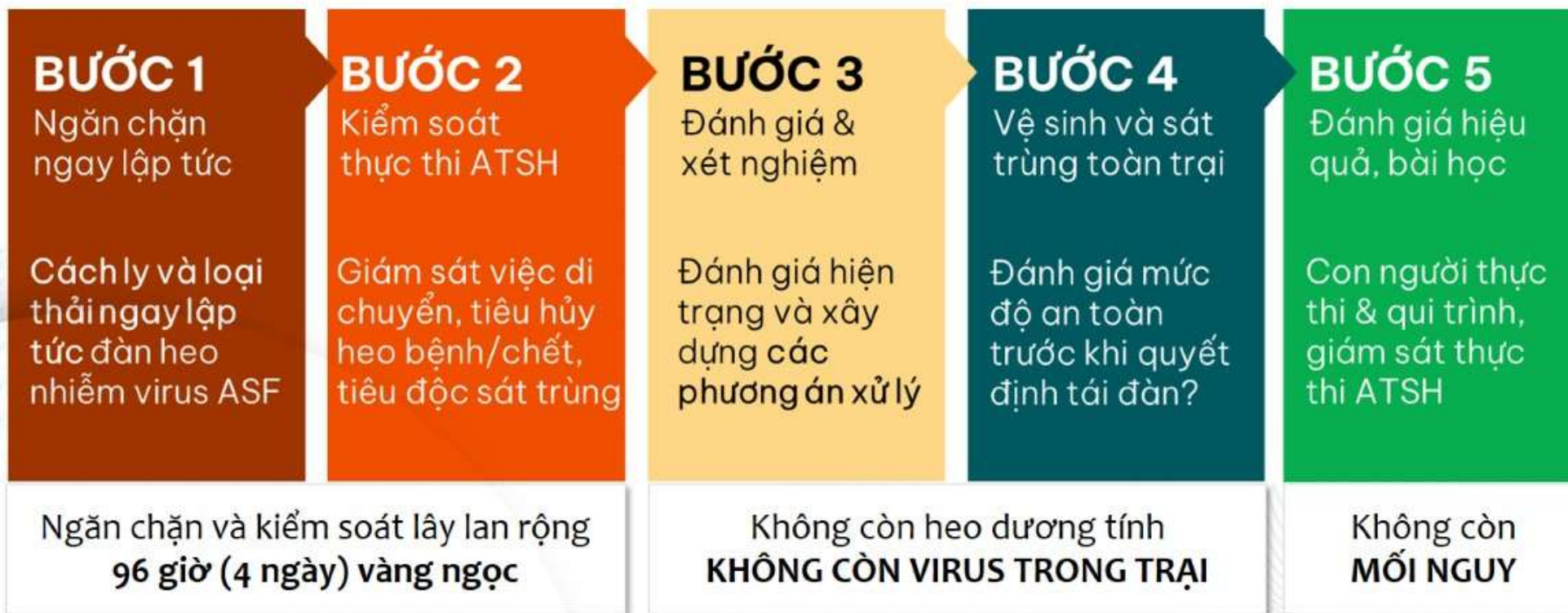
- Có đúng UV-C (256nm)
- Có đo cường độ chiếu?
- Chiếu đầy đủ 6 mặt?
- Có phân loại vật dụng chiếu tia phù hợp???

XỬ LÝ Ổ DỊCH ASF → TÁI ĐÀN THÀNH CÔNG

5 BƯỚC XỬ LÝ ASF

Thế độc lực cao: thời gian từ khi nhiễm cho đến khi phát hiện lâm sàng là **96 giờ** (Oh et al., 2023)
→ Nhanh chóng khoanh vùng ổ dịch để kiểm soát lây lan

BƯỚC 1-2: Sử dụng nhiều vôi/ xút NaOH

Sử dụng vôi tôi 15% và xút NaOH 3%: rất hiệu quả khi có mặt chất hữu cơ và khi xử lý heo chết/ phân

- Lượng dùng tăng gấp nhiều lần khi xử lý dịch ASF → tính toán lượng dùng, trang bị dụng cụ pha xút/ vôi tôi
- Khu vực vấy nhiễm virus sẽ rộng → Kiểm soát trong quá trình thực hiện loại trừ heo bệnh

Lưu ý: nguồn phân lưu trữ virus ASF
đến >30 ngày

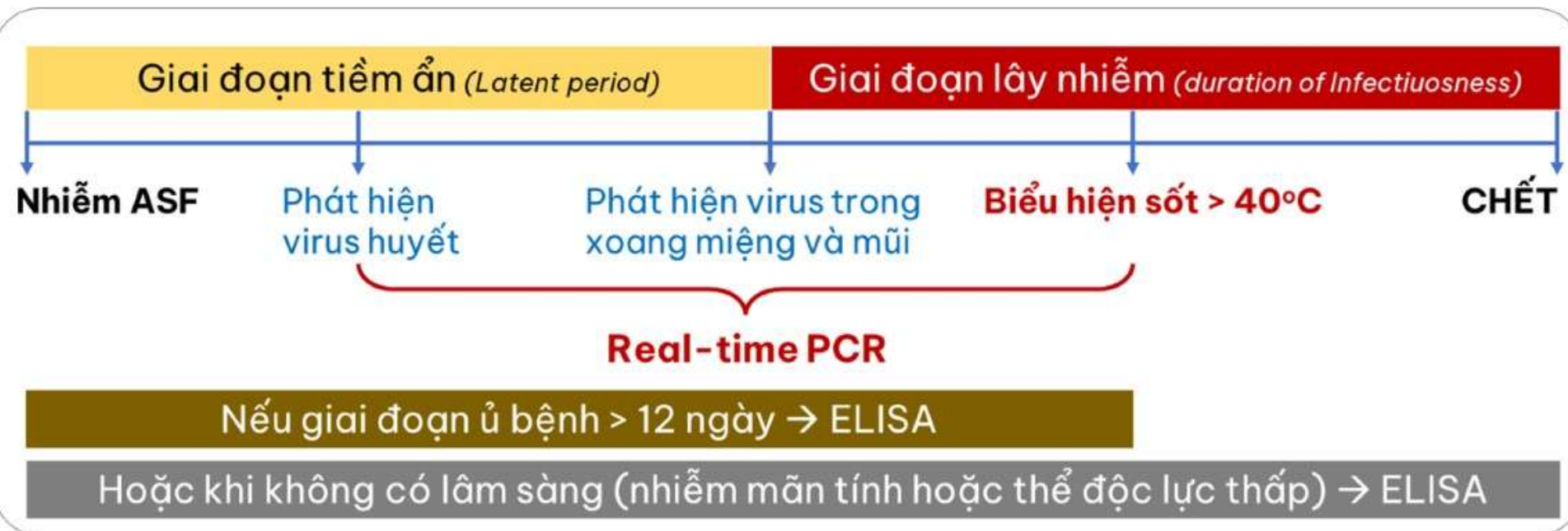
Một vài thiếu sót khi phát hiện & loại trừ heo bệnh

THIẾU SÓT	Diễn giải
Phương án thiếu sót	<ul style="list-style-type: none">• Áp dụng phương pháp nhổ răng sâu không đúng, bỏ sót heo vẫn đề• Đường đi có nhiều điểm giao gây nhiễm chéo• Xử lý heo bệnh/ chết không đúng, nhiễm chéo• Thời gian cách ly và ngưng sản xuất không hợp lý gây tái phát
Thao tác sai	<ul style="list-style-type: none">• Đường lừa heo khẩn cấp: không có, thiết kế kém• Lừa heo: heo quay đầu, lây nhiễm chéo, không có kiểm soát dịch xuất làm vấy nhiễm đường đi• Khử trùng không triệt để/ không hiệu quả, phát tán virus qua vật mang/ con người• Các lỗ hổng chưa kịp thời xử lý tốt
Nguyên nhân khác	<ul style="list-style-type: none">• Kiểm soát các vector truyền lây: không tốt• Xử lý phân không tốt làm lây lan virus thông qua côn trùng, chuột...• Không có giám sát từng khâu một cách hiệu quả• Thiếu trang thiết bị phù hợp

BƯỚC 3: XÉT NGHIỆM LOẠI TRỪ HEO NHIỄM

PHÁT HIỆN SỚM LÀ QUAN TRỌNG

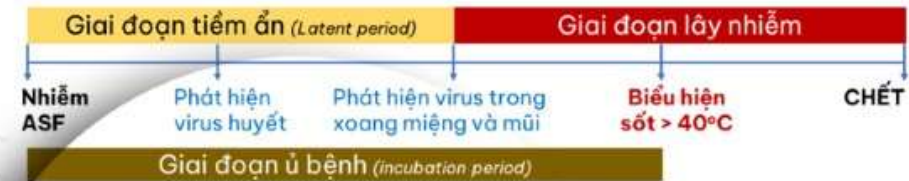
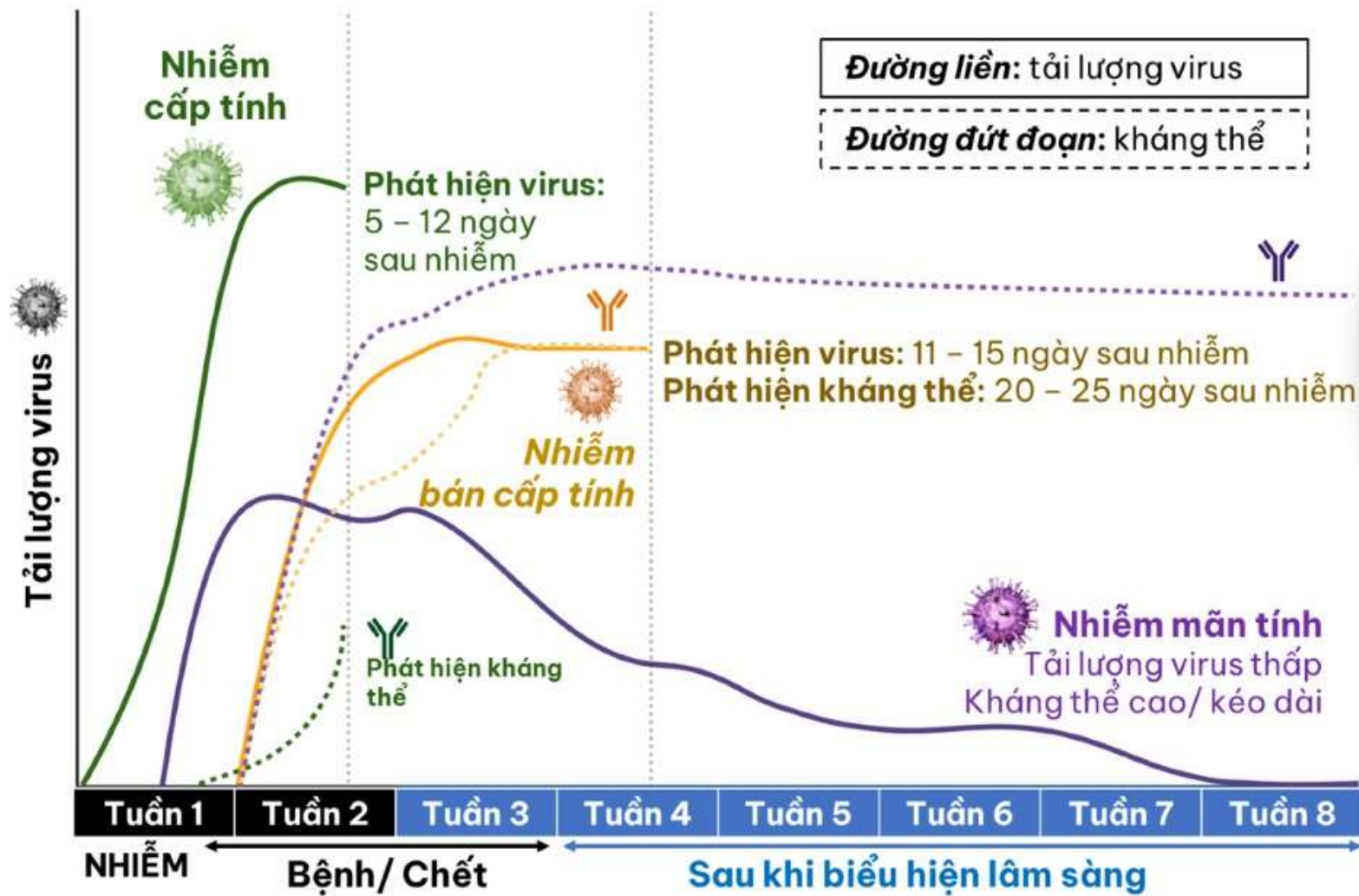

Tiến trình từ khi nhiễm virus ASF đến khi heo chết (Yoon et al., 2023)

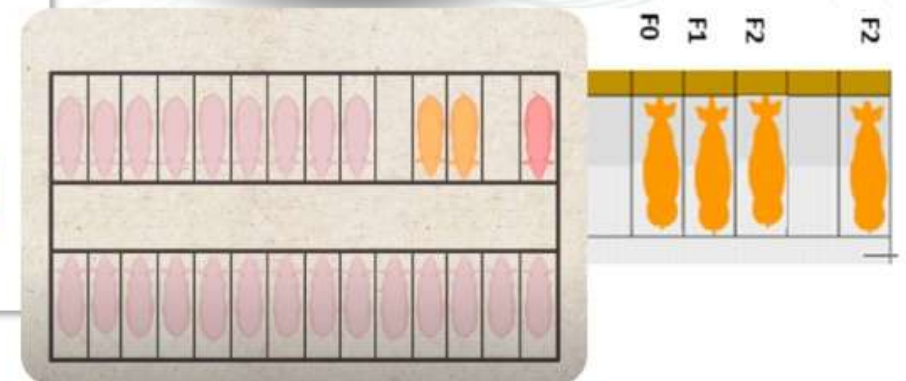
Vấn đề khi nhiễm **ASF độc lực thấp** là **KHÓ PHÁT HIỆN** nếu chỉ dựa vào lâm sàng,
→ Phải chủ động xét nghiệm tầm soát (chủ yếu là ELISA)

Bước 3: xét nghiệm loại trừ heo nhiễm

Từ kết quả xét nghiệm → Xác định tình trạng nhiễm ở các dãy chuồng
 → Vẽ sơ đồ dịch tễ của trại

(Zhu, 2024)

Tầm soát xét nghiệm mở rộng

Kết quả kiểm tra qPCR:

- Mẫu đơn (có thể kiểm tra cả ELISA), không gộp mẫu khi test qPCR
→ tránh trường hợp **âm tính giả do hàm lượng virus dưới ngưỡng phát hiện**
- **Kết quả âm tính không có nghĩa là an toàn** → có thể virus đang trong giai đoạn đầu sau nhiễm hoặc heo chưa nhiễm

Kết quả kiểm tra ELISA:

- **Âm tính:** có thể ở giai đoạn đầu của bệnh và chưa chuyển dương kháng thể (thường chưa đến 12 ngày sau nhiễm) → **âm tính giả**
- **Lưu ý:** heo có thể nhiễm bệnh và **dương tính kháng thể** (virus có thể âm tính) nhưng hoàn toàn khỏe mạnh/ không có dấu hiệu bất thường về lâm sàng

→ **CẦN KIỂM TRA NHIỀU MẪU ĐỂ KHÔNG BỎ SÓT CƠ HỘI PHÁT HIỆN BỆNH**

Bước 4: Vệ sinh sát trùng toàn trại sau nhiễm ASF

13 bước vệ sinh sát trùng chuồng trại sau dịch ASF

1. **Đóng cửa trại**, diệt chuột bọ/ côn trùng sau khi cắt hết cỏ
2. Làm trống khu chứa phân, **xử lý phân** để tránh vấy nhiễm
3. Làm trống và sát trùng khu chứa **thức ăn/cám**
4. Làm trống, sát trùng **hệ thống nước uống** và bồn chứa nước
5. **Tháo rời** hết các thiết bị có thể tháo như lồng úm, bóng đèn...
6. Dọn sạch: bằng bàn chải, chổi; quét sạch chuồng từ trên trần xuống đến nền chuồng
7. Làm sạch bằng **chất tẩy rửa (IntraFoam Cleaner)** từ trên trần xuống nền trong vòng 6 - 12 giờ
8. Rửa lại bằng vòi phun áp lực cao toàn bộ nhà nuôi
9. Dùng **thuốc sát trùng** – sát trùng toàn bộ nhà nuôi và tất cả trang thiết bị
10. Dùng **VÔI TÔI** sát trùng toàn bộ sàn và hệ thống thoát phân, sau đó rửa sạch bằng nước
11. **Làm khô** (làm nhanh và mạnh) khu nhà vừa sát trùng để làm tăng hiệu quả diệt virus và vi khuẩn
12. Lấy mẫu swab (mẫu phết) bề mặt để kiểm tra **qPCR-ASF**: nếu còn dương tính ASF → lặp lại các bước 2/3/4 và 8 /9/10/11
13. **Niêm phong cửa ra vào**, để trại trống ít nhất 1 tháng

5 BƯỚC XỬ LÝ ASF

BƯỚC 1

Ngăn chặn ngay lập tức

Cách ly và loại thải ngay lập tức đàn heo nhiễm virus ASF

BƯỚC 2

Kiểm soát thực thi ATSH

Giám sát việc di chuyển, tiêu hủy heo bệnh/chết, tiêu độc sát trùng

BƯỚC 3

Đánh giá & xét nghiệm

Đánh giá hiện trạng và xây dựng các phương án xử lý

BƯỚC 4

Vệ sinh và sát trùng toàn trại

Đánh giá mức độ an toàn trước khi quyết định tái đàn?

BƯỚC 5

Đánh giá hiệu quả, bài học

Con người thực thi & qui trình, giám sát thực thi ATSH

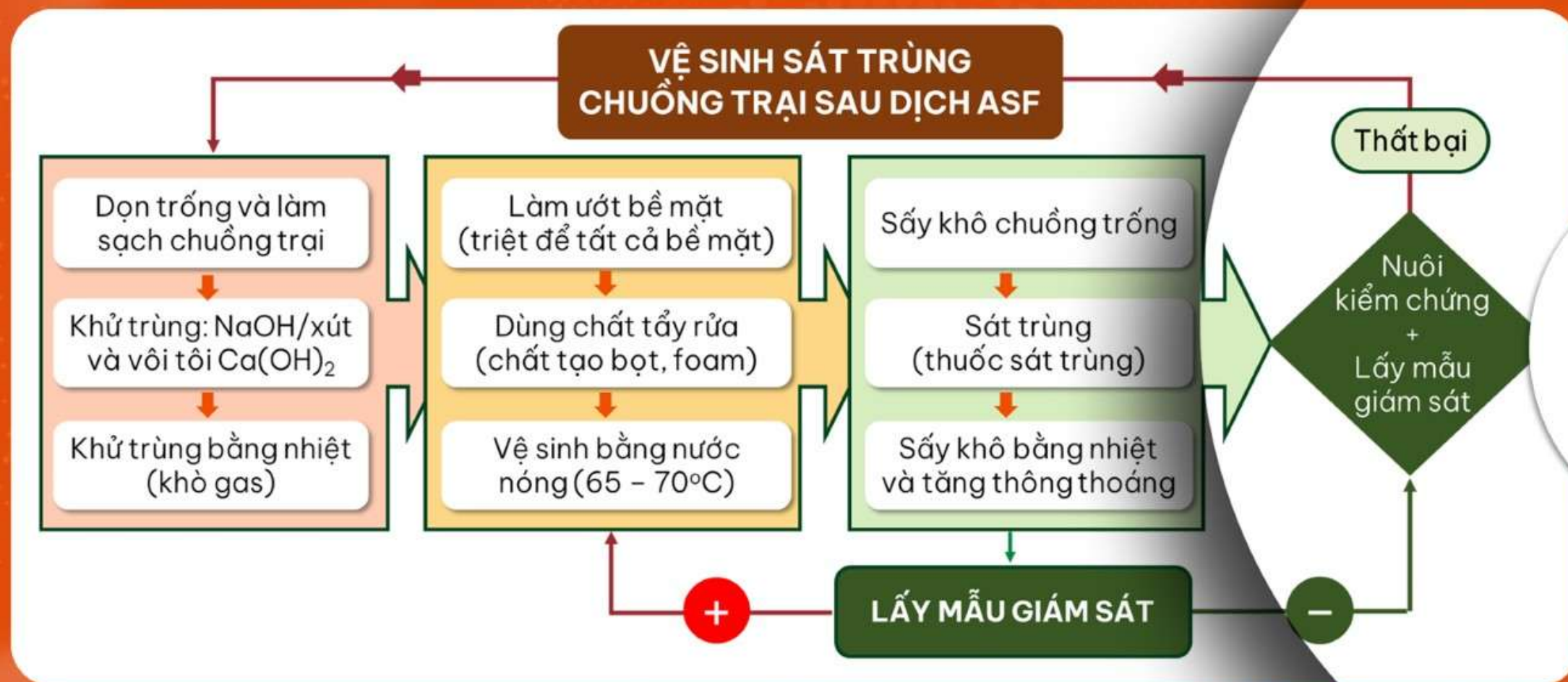
Đầu tư rất nhiều vào chi phí VSST + Xét nghiệm
Tâm lý: loại thải heo không dứt khoát → Lây lan dịch
Không giám sát ATSH triệt để → Lây lan nhanh/ rộng

Loại trừ đàn heo không triệt để thì không thể VSST tốt
Không tìm ra được mối nguy → Tái nhiễm

CÁC BƯỚC LÀ MẮC XÍCH KHÔNG THỂ TÁCH RỜI

TÁI ĐÀN SAU NHIỄM ASF

Nuôi heo kiểm chứng
(sentinel pigs)
→ xác định **AN TOÀN**
trước khi tái đàn

LẤY MẪU ĐÁNH GIÁ VSST CHUỒNG TRẠI

- ✓ Cần tập trung không chỉ trên các bề mặt mà nên lấy ở **các khe kẽ, các vị trí ít được chú ý hoặc nghi ngờ chưa được VSST.**
- ✓ Lấy ở các khu vực quan trọng khác như: **phòng ở, khu xuất bán, kho cám, kho thuốc thú y và thuốc sát trùng, hệ thống nước uống...** Nếu bỏ sót thì cũng đồng nghĩa với việc chưa VSST triệt để
- ✓ **Lấy số lượng mẫu đủ lớn** để đại diện cho trại.
- ✓ **Thời gian để trống chuồng ít nhất 30 ngày**, đây là khoảng thời gian không có heo (không có vật chủ cho virus ASF) và sự sống sót của virus ngoài môi trường là có giới hạn

THÔNG ĐIỆP

- ✓ ASF luôn hiện diện khắp nơi và là **nguy cơ thường trực**
- ✓ ATSH thường gặp **thất bại** khi không có sự **tuân thủ/ giám sát**
- ✓ Một khi ASF đã xâm nhập vào trại thì việc **loại trừ** ra khỏi trại sẽ vô cùng **khó khăn** và **tổn kém**
- ✓ Xử lý ổ dịch ASF phải luôn **cẩn trọng** để **TÁI ĐÀN THÀNH CÔNG**

Đơn vị tổ chức | Organizers

Đơn vị đồng hành | Affiliations

www.vpo.today

2026

Đơn vị tổ chức | Organizers

Đơn vị đồng hành | Affiliations

Thank
you

www.vpo.today

2026

